

UNIVERZITET U BEOGRADU
MATEMATIČKI FAKULTET

Milica Radojičić

AUTOMATIZACIJA PRAVLJENJA
RELACIONE BAZE PODATAKA NA OSNOVU
TABELARNIH PODATAKA

master rad

Beograd, 2025.

Mentor:

dr Saša MALKOV, vanredni profesor
Univerzitet u Beogradu, Matematički fakultet

Članovi komisije:

dr Nenad MITIĆ, redovni profesor
Univerzitet u Beogradu, Matematički fakultet

dr Vesna MARINKOVIĆ, vanredni profesor
Univerzitet u Beogradu, Matematički fakultet

Datum odbrane: _____

Naslov master rada: Automatizacija pravljenja relacione baze podataka na osnovu tabelarnih podataka

Rezime: U ovom radu razvijen je softver koji za cilj ima da od kolekcije datoteka CSV napravi predlog projekta (dela) baze podataka u obliku SQL/DDL datoteke. Predlog projekta baze podataka obuhvata: tabele, kolone i tipove, sugestije primarnih ključeva, sugestije stranih ključeva i sugestije u vezi sa normalnim formama do treće normalne forme.

Ključne reči: relaciona baza podataka, tabelarni podaci, tabele, kolone, tipovi podataka, primarni ključ, strani ključ, normalne forme, CSV, SQL, DDL

Sadržaj

1	Uvod	1
1.1	Konvertovanje tabelarnih podataka u baze podataka	1
1.2	Pregled tehnologija i arhitektura softvera	3
2	Analiza podataka	6
2.1	Koordinacija analize podataka	6
2.2	Obrada datoteka CSV i otkrivanje zaglavlja	8
2.3	Kolone i tipovi	12
2.4	Primarni ključevi	17
2.5	Strani ključevi	21
2.6	Normalne forme	26
3	Pravljenje sheme baze podataka	32
3.1	Algoritam generisanja sheme baze podataka	33
3.2	Primer izlaza softvera	35
4	Diskusija i zaključak	38
4.1	Diskusija	38
4.2	Zaključak	41
	Bibliografija	43

Glava 1

Uvod

1.1 Konvertovanje tabelarnih podataka u baze podataka

Konvertovanje proizvoljnih kolekcija tabelarnih podataka u tabele relacione baze podataka predstavlja osnovni deo procesa integracije podataka i skladištenja podataka. Pretvaranje kolekcije tabelarnih podataka u strukturiranu bazu podataka omogućava lakše i efikasnije pravljenje skladišta podataka, ali i drugih vrsta baza podataka.

Datoteke CSV su popularan i široko korišćen format za čuvanje i razmenu tabelarnih podataka jer su jednostavne za kreiranje i čitanje, kompatibilne sa većinom softvera za obradu podataka, lake za slanje i deljenje između različitih sistema i dovoljno fleksibilne da podrže različite tipove podataka. Međutim, format CSV ima značajna ograničenja koja postaju kritična kada raste obim i složenost podataka.

Ograničavanjem na upotrebu formata CSV ne sužava se mogućnost primene zato što praktično svi drugi tabelarni formati mogu da se konvertuju u format CSV.

Motivacija za čuvanje podataka u relacionom bazama podataka

Relacione baze podataka nude niz ključnih prednosti u odnosu na jednostavne datoteke CSV koje čine njihovu upotrebu neophodnom za ozbiljne aplikacije za upravljanje podacima.

Integritet podataka: Relacione baze garantuju integritet kroz mehanizme ogra-

ničenja kao što su primarni i strani ključevi. Format CSV ne omogućava ugrađenu kontrolu integriteta - duplikati, neispravne reference i nekonzistentne vrednosti mogu lako biti uvedeni bez uočavanja.

ACID osobine: Relacione baze obezbeđuju atomičnost, konzistentnost, izolaciju i trajnost transakcija, što garantuje pouzdanost podataka čak i u slučaju sistemskih grešaka. Datoteke CSV nemaju nikakvu podršku za transakcije, što znači da nepotpuni upisi ili greške mogu dovesti do korumpiranih podataka.

Konkurentni pristup: Baze podataka omogućavaju da više korisnika istovremeno čita i modifikuje podatke kroz sofisticirane mehanizme zaključavanja i kontrole konkurentnosti. Istovremeni pristup datotekama CSV može dovesti do konflikata i gubitka podataka.

Složeni upiti: SQL pruža moćan deklarativni jezik za pronalaženje, filtriranje, agregiranje i spajanje podataka iz više tabela. Slični upiti nad datotekama CSV zahtevaju pisanje prilagođenih skripti i njihovo ručno održavanje.

Performanse i skalabilnost: Baze podataka koriste indekse, optimizaciju upita i keš memoriju za brzo pronalaženje podataka čak i u velikim skupovima podataka. Performanse linearne pretrage kroz velike datoteke CSV brzo postaju neprihvatljive.

Sigurnost: Relacione baze nude kontrolu pristupa na nivou korisnika, uloga i privilegija, omogućavajući precizno upravljanje ko može videti ili modifikovati koje podatke. Datoteke CSV mogu biti zaštićene samo na nivou operativnog sistema kroz dozvole pristupa datotekama.

Automatizovano konvertovanje podataka CSV formata u relacionu bazu podataka omogućilo bi korisnicima da iskoriste ove velike mogućnosti i fleksibilnost relacionih baza podataka.

Izazovi automatske konverzije

Otkrivanje tipova podataka: Datoteke CSV čuvaju sve vrednosti kao tekstualne niske bez informacija o tipovima. Alat mora zaključiti odgovarajuće SQL tipove (INTEGER, DATE, VARCHAR, itd.) kroz analizu sadržaja, pritom razlikujući slične formate, na primer celobrojne vrednosti od decimalnih vrednosti ili datum od niski.

Otkrivanje primarnih ključeva: Alat mora automatski prepoznati kolone ili kombinacije kolona koje jedinstveno identifikuju svaki red. Ovo zahteva statistički analizu jedinstvenosti, prepoznavanje konvencija imenovanja (npr. kolone sa sufiksom `_id`) i evaluaciju kandidata na osnovu karakteristika podataka.

Otkrivanje veza između tabela: Otkrivanje stranih ključeva zahteva analizu preklapanja vrednosti između različitih tabela, prepoznavanje konvencija imenovanja koje ukazuju na reference i razlikovanje pravih veza od slučajnih poklapanja vrednosti.

Analiza normalnih formi: Alat mora detektovati narušavanja principa dizajna baza podataka kao što su multivrednosni atributi (1NF), parcijalne zavisnosti (2NF) i tranzitivne zavisnosti (3NF), i predložiti odgovarajuće dekompozicije tabela.

Rukovanje varijacijama formata: CSV format nije strogo standardizovan - datoteke mogu koristiti različite separatore, enkodiranja i formate vrednosti. Alat mora pouzdano rukovati ovim različitostima.

U ovom radu je detaljno predstavljen razvijeni softver koji za cilj ima da od kolekcije datoteka CSV napravi predlog projekta (dela) baze podataka u obliku SQL/DDL datoteke. Softver automatski detektuje tipove podataka za sve kolone, identifikuje primarne i strane ključeve, proverava normalne forme i generiše odgovarajuće DDL naredbe za kreiranje tabela sa svim potrebnim ograničenjima.

Izvorni kod razvijenog softvera dostupan je na [GitHub repozitorijumu](#).

1.2 Pregled tehnologija i arhitektura softvera

Pregled tehnologija

Za implementaciju softvera odabran je programski jezik Python [1], verzija 3.13, koji pruža bogatu kolekciju biblioteka za obradu i analizu podataka, što je centralno za problematiku automatskog otkrivanja strukture podataka.

Standardna biblioteka programskog jezika Python sadrži module za rad sa datotekama CSV (modul `csv` [2]), regularne izraze (modul `re` [3]), i statističku analizu (modul `statistics` [4]), što eliminiše potrebu za spoljašnjim zavisnostima u osnovnoj funkcionalnosti softvera.

Arhitektura softvera

Softver je dizajniran prema modularnoj arhitekturi koja jasno razdvaja različite faze obrade podataka. Ova arhitektura omogućava lakše održavanje, testiranje i proširivanje funkcionalnosti.

Slojevi softvera

Arhitektura se sastoji od četiri glavna sloja:

Sloj za obradu datoteka CSV (`csv_processing`) odgovoran je za učitavanje, parsiranje i osnovnu analizu datoteka CSV. Ovaj sloj sadrži komponente za automatsko otkrivanje zaglavlja, analizu separatora i osnovnu proveru strukture datoteka.

Sloj za otkrivanje strukture (`schema_analysis`) predstavlja centralni deo softvera koji implementira algoritme za otkrivanje tipova podataka, primarnih i stranih ključeva, kao i analizu normalnih formi. Ovaj sloj je podeljen na specijalizovane module za svaki tip analize.

Sloj za generisanje sheme baze podataka (`ddl_generator`) transformiše analiziranu strukturu u konkretnu SQL/DDL datoteku prilagođen različitim dijalektima baza podataka.

Sloj za konfiguraciju (`config`) omogućava fino podešavanje algoritama kroz konfiguracione parametre i granične vrednosti.

Svaki sloj je organizovan u logičke module koji enkapsuliraju specifičnu funkcionalnost, kao što je prikazano na slici [1.1](#).

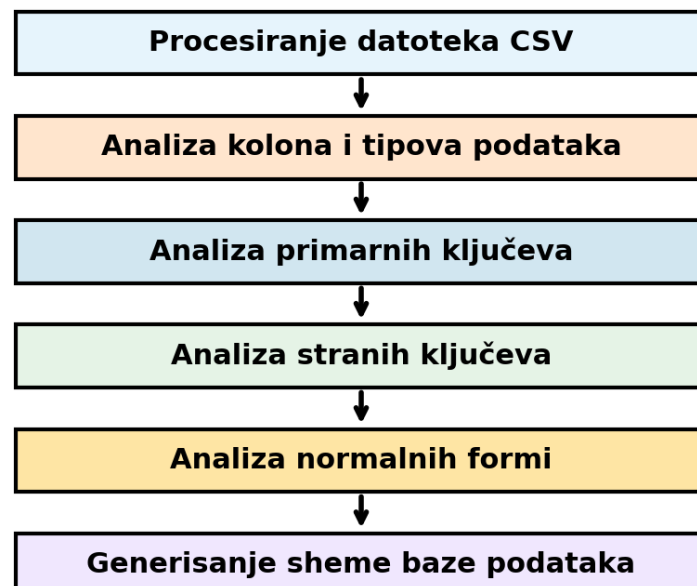
Slika 1.1: Struktura projekta

Glava 2

Analiza podataka

2.1 Koordinacija analize podataka

Analiza podataka predstavlja centralni deo konverzije datoteka CSV u shemu relacione baze podataka. Kao što je prikazano na slici 2.1 konverzija obuhvata niz sekvencijalnih koraka: učitavanje i parsiranje datoteka CSV, otkrivanje zaglavlja, analizu tipova podataka, identifikaciju primarnih i stranih ključeva, kao i proveru normalnih formi.

Slika 2.1: Dijagram toka konverzije datoteka CSV u shemu baze podataka

Svaki od ovih koraka zahteva specifične algoritme i konfiguracione parametre koji određuju preciznost i pouzdanost analize.

Softver koristi dva ključna projektna obrasca za organizaciju analize podataka: obrazac Fasada za upravljanje složenošću sistema i obrazac Strategija za fleksibilnu konfiguraciju algoritama.

Obrazac Fasada - Glavni interfejs sistema

Klasa `CSVToDDLConverter` implementira obrazac Fasada, pružajući jednostavan interfejs prema složenom sistemu koji koordiniše tri glavne komponente: analizu datoteka CSV, analizu strukture podataka i generisanje sheme baze podataka.

Fasada enkapsulira složenu interakciju između različitih modula sistema:

- **Modul `csv_processing`** - Rukuje učitavanjem datoteka, otkrivanjem enkodiranja i parsiranjem sadržaja
- **Modul `schema_analysis`** - Implementira algoritme za analizu strukture podataka
- **Generator sheme relacione baze podataka** - Transformiše analiziranu strukturu predlog projekta (dela) baze podataka u obliku SQL/DDl datoteke

Korisnik poziva `convert()` metodu, dok se koordinacija između komponenti izvršava automatski.

Obrazac Strategija - Fleksibilnost konfiguracije

Interfejs `ConfigProvider` definiše ugovor za različite načine učitavanja konfiguracije algoritama analize, dok klasa `ConfigManager` implementira centralizovano upravljanje konfiguracijama. Ovaj pristup omogućava dodavanje novih izvora konfiguracije bez menjanja postojećeg koda.

Trenutna implementacija koristi klasu `DefaultConfigProvider` koja čita vrednosti iz konstanti definisanih u modulu `constants`. Svaki algoritam analize pristupa konfiguraciji kroz klasu `ConfigManager` koja pruža sledeće tipove konfiguracija:

- **HeaderConfig** - Parametri za otkrivanje zaglavlja datoteka CSV
- **TypeConfig** - Pragovi za otkrivanje tipova podataka

- **KeyConfig** - Konfiguracija algoritma za otkrivanje primarnih i stranih ključeva
- **NormalizationConfig** - Parametri za analizu normalnih formi

Obrazac Strategija omogućava prilagođavanje ponašanja algoritma različitim tipovima podataka ili domenskim zahtevima kroz izmenu konfiguracionih parametara.

Tok analize podataka

Analiza podataka se sprovodi kroz niz usklađenih koraka kojima upravlja klasa `CSVToDDLConverter`.

1. **Učitavanje konfiguracije** - `ConfigManager` čita sve potrebne parametre
2. **Analiza datoteka CSV** - Otkrivanje zaglavlja, enkodiranja i separatora
3. **Analiza kolona i tipova** - Statistička analiza i otkrivanje tipova podataka
4. **Otkrivanje ključeva** - Identifikacija primarnih i stranih ključeva
5. **Analiza normalizacije** - Provera prve, druge i treće normalne forme
6. **Priprema specifikacija** - Kreiranje objekata `TableSpec` za generisanje sheme baze podataka

Svaki korak koristi rezultate prethodnih analiza, stvarajući progresivno detaljniju sliku strukture podataka koja se konačno transformiše u shemu relacione baze podataka.

2.2 Obrada datoteka CSV i otkrivanje zaglavlja

Format CSV predstavlja jedan od najčešće korišćenih načina za razmenu tabularnih podataka. Međutim, format CSV nije striktno standardizovan, što dovodi do različitih varijanti u pogledu separatora, enkodiranja i rukovanja specijalnim karakterima. Ova sekcija opisuje implementaciju analizatora CSV koji rukuje različitim varijantama formata CSV i automatski otkriva postojanje zaglavlja u datotekama CSV.

Arhitektura analize datoteka CSV

Analiza datoteka CSV je implementiran kroz klasu **CSVAnalyzer** koja koordiniše čitanje datoteka, otkrivanje formata i pripremu podataka za dalju analizu. Glavne komponente analizatora datoteka CSV su:

- **Pronalaženje datoteka CSV** - Rekurzivno skeniranje direktorijuma i identifikacija datoteka CSV
- **Otkrivanje enkodiranja** - Automatsko prepoznavanje enkodiranja teksta
- **Otkrivanje separatora** - Identifikacija separatora kolona
- **Otkrivanje zaglavlja** - Identifikacija naziva kolona ili generičko generisanje naziva kolona

Pronalaženje i učitavanje datoteka CSV

Softver podržava fleksibilno učitavanje datoteka CSV iz različitih izvora. Analizator automatski prepoznaje pojedinačne datoteke ili direktorijume i podržava kompresovane datoteke CSV sa ekstenzijom `.csv.gz`.

Poddirektorijumi se rekurzivno pretražuju kroz funkciju `find_csv_files`. Za svaku identifikovanu datoteku, sistem proverava dostupnost i ispravnost pre pokušaja čitanja. Greške prilikom pristupa datotekama se beleže kroz sistem logovanja bez prekidanja analize drugih datoteka.

Otkrivanje enkodiranja i separatora

Jedan od glavnih izazova u obradi datoteka CSV je raznovrsnost enkodiranja teksta i separatora. Analizator implementira sekvencijalno otkrivanje koja pokušava nekoliko čestih enkodiranja: UTF-8, Latin-1, CP1252 i ISO-8859-1.

Otkrivanje separatora koristi klasu **Sniffer** iz standardne biblioteke Python modula `csv`. Sniffer analizira uzorak sadržaja datoteke i pokušava da identifikuje najčešći separator između kolona. Otkrivanje se radi sa ograničenim uzorkom datoteke umesto čitanja celog sadržaja, što poboljšava performanse za velike datoteke.

Algoritam otkrivanja enkodiranja pokušava da otvori datoteku sa svakim enkodiranjem u definisanom redosledu. Prvi uspešan pokušaj dekodiranja se koristi za dalju analizu. Ako nijedna od standardnih opcija ne uspe, datoteka se preskače sa odgovarajućom porukom o grešci.

Otkrivanje zaglavlja

Otkrivanje zaglavlja predstavlja kritičan korak u obradi datoteka CSV jer direktno utiče na celokupnu dalju analizu strukture. Datoteke CSV mogu imati zaglavlje u prvom redu ili počinjati direktno podacima bez zaglavlja. Pogrešna identifikacija zaglavlja može dovesti do neispravne analize tipova podataka i generisanja neadekvatne sheme relacione baze podataka.

Kompleksnost problema identifikacije zaglavlja

Algoritam za otkrivanje zaglavlja treba da uoči razliku između redova koji sadrže nazive kolona i redova koji sadrže stvarne podatke. Ova distinkcija je složena jer nazivi kolona i podaci mogu biti istog tipa - nazivi kolona mogu biti numerički (npr. 2023, ID123) kao i sam numerički sadržaj podataka, ili tekstualni (npr. ime, kategorija) kao i sam tekstualni sadržaj podataka.

Klasa `HeaderDetection` implementira algoritam koji kombinuje nekoliko heuristika za otkrivanje zaglavlja kroz metodu `has_header`. Algoritam analizira prvi red datoteke CSV i računa verovatnoću da taj red predstavlja zaglavlje na osnovu različitih kriterijuma, koristeći uzorak podataka iz narednih redova za poređenje.

Multifaktorski algoritam ocenjivanja

Otkrivanje se odvija kroz sistematičnu analizu svake ćelije prvog reda, pri čemu se koristi kombinacija tri faktora ocenjivanja:

Pozitivni indikatori zaglavlja (metoda `_calculate_header_indicators_score`): Algoritam analizira svaku ćeliju potencijalnog zaglavlja i dodeljuje pozitivne poene na osnovu četiri kriterijuma. Prvi kriterijum proverava da li ćelija počinje slovom i sadrži samo alfanumeričke karaktere, podvlake ili razmake kroz regularni izraz. Ako ćelija odgovara ovom obrascu, dobija bonus `header_letter_pattern_bonus`. Drugi kriterijum proverava prisustvo podvlaka ili razmaka u nazivu ćelije, što je česta praksa u nazivima kolona, dodeljujući bonus `header_underscore_space_bonus`. Treći kriterijum testira konzistentnost slova - ako je ceo sadržaj ćelije napisan velikim ili malim slovima (kroz metode `isupper()` i `islower()`), dobija bonus `header_case_consistency_bonus`. Četvrti kriterijum dodeljuje bonus `header_length_bonus` ćelijama čija je dužina manja ili jednaka konfigurisanom pragu `header_max_length_threshold`, jer nazivi kolona obično imaju ograničenu dužinu.

Negativni indikatori - penali (metoda `_calculate_anti_header_penalties`): Čelije koje sadrže numeričke vrednosti dobijaju penale jer je manja verovatnoća da predstavljaju nazive kolona. Funkcije `is_integer`, `is_decimal` i `is_float` testiraju numeričke formate, dok `is_date` i `is_datetime` proveravaju formate datuma. Ako pouzdanost otkrivanja bilo kojeg tipa premašuje konfigurisani prag, ćelija dobija odgovarajući penal kroz parametre `header_numeric_penalty` ili `header_date_penalty`.

Poređenje tipova podataka (metoda `_calculate_type_comparison_score`): Kritičan deo algoritma poredi tipove podataka između potencijalnog zaglavlja i uzorka stvarnih podataka iz narednih redova. Za svaku kolonu se poziva funkcija `detect_column_type` zasebno za header ćeliju i za uzorak podataka. Različiti tipovi između zaglavlja i podataka povećavaju verovatnoću da je prvi red zaista zaglavlje kroz `header_type_difference_bonus`. Posebno se favorizuje situacija gde je zaglavlje tekstualnog tipa a podaci su strukturirani (numerički, datumi, email adrese) kroz `header_text_vs_structured_bonus`.

Globalna prilagođavanja i konačna odluka

Nakon ocenjivanja individualnih ćelija, algoritam primenjuje globalne korekcije konačne ocene:

Penalizacija duplikata (metoda `_calculate_uniqueness_penalty`): Nazivi kolona treba da budu jedinstveni, tako da algoritam računa odnos broja jedinstvenih naziva prema ukupnom broju kolona. Ova metrika se koristi kao multiplikator konačne ocene - duplikati značajno smanjuju verovatnoću da je red zaglavlje.

Bonus za uobičajene obrasce (metoda `_calculate_common_pattern_boost`): Algoritam prepoznaje česte sufikse za nazive kolona: `_id`, `_key`, `_date`, `_time`, `_at`, `_count`, `_total`, `_name` i `_code`. Procenat kolona koje završavaju sa bilo kojim od ovih sufiksa se dodaje kao dodatni bonus konačne ocene.

Prag odlučivanja: Konačna ocena se poredi sa konfigurisanim pragom `header_confidence_threshold` iz `HeaderConfig`. Samo redovi sa ocenom iznad praga se prihvataju kao ispravna zaglavlja. Ovaj pristup omogućava prilagođavanje osetljivosti algoritma različitim tipovima podataka kroz konfiguracione parametre.

Rukovanje datotekama bez zaglavlja

Kada algoritam zaključi da datoteka CSV nema zaglavlje, softver automatski generiše nazive kolona kroz metodu `generate_column_names`. Generišu se nazivi u

formatu „column_N” gde je N redni broj kolone počevši od 1.

Integracija sa analizom strukture

Obrada datoteka CSV priprema podatke u standardizovanom formatu koji omogućava dalju analizu kroz dva glavna izlaza:

Preslikavanje zaglavlja tabela: Rečnik `tables_headers` preslikava naziv svake tabele na listu naziva kolona. Ovaj rečnik se koristi u svim daljim fazama analize za navigaciju kroz strukturu podataka.

Preslikavanje podataka tabela: Rečnik `tables_data` preslikava naziv tabele na listu redova podataka, gde je svaki red reprezentovan kao lista niski. Pošto format CSV čuva sve vrednosti kao niske, ova struktura očuvava originalan format podataka koji se zatim analizira algoritmima za otkrivanje tipova radi zaključivanja odgovarajućih SQL tipova.

2.3 Kolone i tipovi

Nakon uspešne obrade datoteka CSV i otkrivanja zaglavlja, sledeći korak u kreiranju sheme baze podataka predstavlja analizu kolona i automatsko otkrivanje tipova podataka. Ova obrada transformiše vrednosti niski iz datoteka CSV u odgovarajuće SQL tipove podataka, što direktno utiče na performanse, integritet i funkcionalnost konačne baze podataka.

Arhitektura sistema za otkrivanje tipova

Sistem za otkrivanje tipova podataka je implementiran kroz modularan pristup koji omogućava fleksibilnu analizu različitih formata podataka. Glavne komponente sistema su:

- **Otkrivanje tipova** - Specijalizovane funkcije za prepoznavanje specifičnih tipova podataka
- **Analizator tipova kolona** - Koordinator koji upravlja otkrivanjem tipova kolona
- **Kalkulatori veličine tipova** - Određuju optimalne parametre za tipove sa ograničenjima

- **Statistički analizator** - Računa statistike o podacima u kolonama

Algoritam otkrivanja tipova podataka

Centralni algoritam za otkrivanje tipova je implementiran u funkciji `detect_column_type` koja koristi višfazni pristup zasnovan na ocenjivanju pouzdanosti otkrivanja. Algoritam implementira varijaciju obrasca Lanac odgovornosti gde se zahtev za otkrivanje prosleđuje kroz sekvencijalni niz funkcija koje vrše proveru tipa dok jedna od njih ne pruži zadovoljavajući rezultat. Algoritam analizira sve vrednosti u koloni i pokušava da identifikuje najspecifičniji tip podataka koji odgovara sadržaju.

Procedura otkrivanja

Otkrivanje se izvršava kroz sistematičan tok operacija:

Filtriranje vrednosti: Algoritam prvo uklanja prazne i null vrednosti iz analize kako bi obezbedio pouzdano prepoznavanje tipova.

Testiranje prema hijerarhiji tipova: Sistem koristi uređenu listu funkcija koje vrše proveru tipa gde se specijalizovani tipovi testiraju pre generalnih. Redosled je kritičan jer sprečava lažno pozitivne rezultate - na primer, vrednost 123 može biti interpretirana kao celobrojna vrednost ili kao niska, ali specifičniji celobrojni tip ima prioritet.

Ocenjivanje pouzdanosti: Svaka funkcija vraća odnos pouzdanosti između 0.0 i 1.0 koji predstavlja procenat vrednosti u koloni koje odgovaraju testiranom tipu. Prvi tip čiji odnos pouzdanosti premašuje konfigurisani prag se prihvata kao konačni tip kolone.

Rezervni mehanizam za niske: Ako nijedan specijalizovani tip ne dostigne potreban prag pouzdanosti, algoritam analizira dužine niski i bira između tipova CHAR, VARCHAR i TEXT. Logika izbora je sledeća: ako sve vrednosti u koloni imaju tačno jedan karakter dužine, bira se CHAR tip. Ako je maksimalna dužina manja ili jednaka konfigurisanom pragu `max_varchar_length`, bira se VARCHAR tip. Za sve ostale slučajeve gde vrednosti prelaze VARCHAR ograničenja, koristi se TEXT tip.

Hijerarhija testiranja tipova

Sistem implementira preciznu hijerarhiju otkrivanja tipova gde se svaki tip testira sekvencijalno prema opadajućem stepenu specifičnosti.

Logički tip (funkcija `is_boolean`): Prvi u hijerarhiji zbog visoke specifičnosti. Funkcija prepoznaje logičke reprezentacije kroz eksplicitnu listu dozvoljenih vrednosti: 'true', 'false', '1', '0', 'yes', 'no', 'y', 'n', 't', 'f', 'on', 'off', 'enabled', 'disabled'. Prepoznavanje se vrši bez razlikovanja velikih i malih slova. Algoritam broji poklapanja sa dozvoljenim vrednostima i računa odnos sa ukupnim brojem vrednosti u koloni. Ako ovaj odnos ne dostiže konfigurisani prag pouzdanosti, tip se odbacuje i algoritam prelazi na sledeći tip u hijerarhiji. Sistem toleriše izvesni procenat vrednosti koje ne odgovaraju tipu, omogućavajući fleksibilnost pri analizi podataka koji mogu sadržati greške ili nedoslednosti.

Celobrojni tip (funkcija `is_integer`): Koristi regularni izraz koji prepoznaje opcioni minus znak praćen jednom ili više cifara. Tokom analize se prate minimalne i maksimalne vrednosti za optimizaciju SQL tipova. Funkcija takođe pokušava konverziju u Python celobrojnu vrednost kako bi proverila numeričku ispravnost.

Celobrojni tip velikog opsega (funkcija `is_bigint`): Nadovezuje se na otkrivanje celobrojnih vrednosti ali dodatno proverava da li brojevi premašuju standardni 32-bitni opseg. Računa odnos vrednosti koje zahtevaju BIGINT skladištenje u odnosu na ukupni broj celobrojnih vrednosti. Ova logika omogućava optimizaciju između INTEGER i BIGINT tipova zavisno od opsega podataka.

Decimalni tip (funkcija `is_decimal`): Implementira regularni izraz za prepoznavanje realnih brojeva u fiksnom zarezu. Tokom otkrivanja se prikupljaju informacije o broju decimalnih mesta što pomaže u određivanju preciznosti i skale za SQL DECIMAL tip.

Realni tip (funkcija `is_float`): Koristi Python-ovu ugrađenu `float()` konverziju za prepoznavanje realnih brojeva u pokretnom zarezu. Dodatno proverava prisustvo decimalne tačke ili naučne notacije ('e' ili 'E') kako bi razlikovao realni broj od celobrojnih vrednosti koje mogu biti uspešno konvertovane u realni broj.

UUID tip (funkcija `is_uuid`): Implementira preciznu proveru UUID formata prema RFC 4122 standardu kroz regularni izraz koji definiše tačan format UUID niski.

Email tip (funkcija `is_email`): Koristi regularni izraz za osnovnu proveru email adresa. Ovaj regularni izraz proverava da li niska počinje nizom slova, cifara ili dozvoljenih specijalnih znakova, nakon čega mora da sledi znak @, zatim naziv domena sastavljen od slova, cifara, tačaka ili crtica, i na kraju obavezno završava tačkom posle koje dolazi nastavak domena od najmanje dva slova.

URL tip (funkcija `is_url`): Prepoznaje HTTP i HTTPS adrese kroz regularni

izraz. Provera osigurava da URL počinje sa protokolom i sadrži ispravne karaktere za veb adresu.

Datumsko-vremenski tip (funkcija `is_datetime`): Testira širok spektar datetime formata koristeći Python funkciju `datetime.strptime`. Podržani formati uključuju ISO standard, različite separatore (-, /, .), mikrosekunde i T separator između datuma i vremena. Lista formata pokriva najčešće korišćene reprezentacije datetime vrednosti.

Datumski tip (funkcija `is_date`): Fokusira se isključivo na datumske formate bez vremenske komponente. Koristi sličnu logiku kao `datetime` ali sa formatima koji ne sadrže vreme. Testiranje date tipa nakon `datetime` tipa osigurava da se kompletni `datetime` podaci ne klasifikuju pogrešno kao obični datumi.

Vremenski tip (funkcija `is_time`): Prepoznaje formate vremena kroz regularne izraze koji pokrivaju HH:MM:SS, HH:MM i format sa mikrosekundama.

JSON tip (funkcija `is_json`): Poslednji specijalizovani tip koji testira da li niske predstavljaju ispravne JSON strukture. Proverava da li niska počinje sa " ili '[' i završava sa " ili ']', zatim pokušava parsiranje kroz standardni Python JSON parser.

Optimizacija uzorkovanja podataka

Algoritam implementira optimizaciju performansi kroz ograničavanje broja vrednosti koje se analiziraju po koloni. Parametar `type_detection_sample_size` definiše maksimalni broj vrednosti koje se testiraju po koloni. Uzorkovanje se vrši sekvencijalnim uzimanjem vrednosti sa početka kolone, pri čemu se broj analiziranih vrednosti ograničava na manju vrednost između ukupnog broja redova i konfigurisanog maksimuma.

Listing 2.1: Uzorkovanje za analiziranje tipova

```
non_empty_values = [str(v).strip() for v in values if v is not None
                    and str(v).strip()]
sample_values = non_empty_values[:min(len(non_empty_values), config.
                                     type_detection_sample_size)]
```

Konfigurabilni pragovi pouzdanosti

Sistem omogućava podešavanje osetljivosti otkrivanja kroz parametar `type_detection_confidence_threshold`. Viši pragovi zahtevaju veći procenat poklapanja sa

tipom pre prihvatanja, što smanjuje lažno pozitivne rezultate ali može dovesti do klasifikacije podataka kao generičkih niski.

Ova fleksibilnost omogućava prilagođavanje različitim kvalitetima podataka - podaci sa nedoslednostima mogu koristiti niže pragove, dok čisti strukturirani podaci mogu koristiti strože kriterijume.

Analiza veličina tipova podataka

Paralelno sa otkrivanjem tipova, sistem računa optimalne parametre veličine kroz funkciju `calculate_size_spec`. Različiti tipovi zahtevaju različite pristupe:

Niske: Za `VARCHAR` tipove se koristi konfigurisana maksimalna dužina, dok `CHAR` tipovi koriste tačno otkrivenu maksimalnu dužinu iz podataka.

Decimalni brojevi: Preciznost i skala se ne izračunavaju na osnovu stvarnih vrednosti u podacima, već se koriste unapred definisane maksimalne vrednosti iz konfiguracije (`DECIMAL_PRECISION_LIMIT` i `DECIMAL_SCALE_LIMIT` iz modula `constants/type_detection.py`).

Specijalizovani tipovi: `UUID` tipovi dobijaju standardnu dužinu od 36 karaktera, dok email adrese koriste generičku `VARCHAR` dužinu zbog varijabilnosti email formata.

Statistički podaci kolona

Sistem generiše detaljne statistike kroz klasu `ColumnStatistics` koje uključuju:

- **Broj null vrednosti** - Omogućava odlučivanje o nullable ograničenjima
- **Broj različitih vrednosti** - Pomaže u identifikaciji potencijalnih ključeva
- **Odnos jedinstvenosti** - Računa se kao broj različitih vrednosti podeljen ukupnim brojem vrednosti
- **Statistike dužine** - Maksimalna i prosečna dužina niski za optimizaciju tipova i određivanje ključeva

Ove statistike se koriste u kasnijim fazama analize.

Adaptacija na različite dijalekte baza podataka

Iako otkrivanje tipova koristi standardizovanu enumeraciju `DataType`, sistem je dizajniran da omogući preslikavanje na specifične tipove različitih baza podataka. Funkcija `format_type_with_size` transformiše generičke tipove u sintaksu specifičnu za ciljnu bazu podataka.

Na primer, logički tip se preslikava u `BOOLEAN` za PostgreSQL, `TINYINT(1)` za MySQL, `BIT` za SQL Server, `INTEGER` za SQLite.

Integracija sa ostatkom sistema

Rezultati analize tipova se skladište u strukturi `ColumnSpec` koja kombinuje otkriveni tip, parametre veličine, statistike i dodatne podatke kao što su nullable ograničenja. Ova standardizovana struktura omogućava ostatku sistema da radi nezavisno od specifičnih implementacijskih detalja otkrivanja tipova.

Podaci o tipovima kolona predstavljaju temelj za sve dalje analize - otkrivanje ključeva, normalizaciju i konačno generisanje sheme.

2.4 Primarni ključevi

Uvod u primarne ključeve

Primarni ključ predstavlja osnovni koncept relacionih baza podataka koji omogućava jedinstvenu identifikaciju svakog reda u tabeli. U kontekstu automatskog generisanja sheme baze podataka iz datoteka CSV, prepoznavanje i pravilno definisanje primarnih ključeva predstavlja bitan korak koji direktno utiče na integritet i funkcionalnost rezultujuće baze podataka. [5]

Tok implementacije analizatora primarnih ključeva

Implementacija sistema za automatsko prepoznavanje primarnih ključeva sledi hijerarhijski pristup koji se sastoji od tri glavna koraka izvršavanja. Prvi korak predstavlja pokušaj prepoznavanja prirodnog primarnog ključa kroz analizu karakteristika svake kolone u tabeli. Ako ovaj pokušaj ne uspe, sistem prelazi na drugi korak koji testira kombinacije od dve kolone za kompozitni primarni ključ. U slučaju da ni kombinacije kolona ne zadovoljavaju uslove jedinstvenosti, treći korak kreira veštački primarni ključ koji se automatski dodaje u tabelu.

Glavni analizator primarnih ključeva implementiran je u klasi `PrimaryKeyAnalyzer` koja koristi klasu `ConfigManager` za učitavanje parametara analize. Analiza se pokreće pozivom metode `analyze_primary_key` koja prima specifikaciju tabele, zaglavlja kolona i redove podataka kao ulazne parametre.

Prepoznavanje prirodnih primarnih ključeva

Prvi korak algoritma implementiran je u funkciji `detect_single_key` koja prolazi kroz sve kolone u tabeli i testira da li neka od njih može služiti kao prirodni primarni ključ.

Algoritam filtriranja kandidata

Algoritam počinje filtriranjem kolona na osnovu osnovnih uslova koji moraju biti zadovoljeni za primarni ključ. Prva provera eliminiše sve kolone koje dozvoljavaju null vrednosti, jer primarni ključ mora imati vrednost u svakom redu tabele. Ova provera se realizuje putem svojstva `nullable` objekta `ColumnSpec`.

Druga provera testira jedinstvenost vrednosti u koloni kroz svojstvo `unique_ratio` iz statistika kolone. Kolone čiji odnos jedinstvenih vrednosti prema ukupnom broju redova nije manji od praga jedinstvenosti (podešen na vrednost 1.0) se eliminišu iz daljeg razmatranja. Ovaj prag znači da svaka vrednost u koloni mora biti jedinstvena.

Sistem ocenjivanja kolona

Za kolone koje prođu filtriranje, sistem računa kompozitnu ocenu koji se zasniva na tri faktora implementirana u funkciji `calculate_column_pk_score`.

Prvi faktor analizira naziv kolone i dodeljuje bonuse na osnovu naziva koji sugerišu funkciju primarnog ključa. Kolone sa nazivima `'id'`, `'pk'` ili `'key'` kao i kolone čiji nazivi se završavaju sa `'_id'` ili `'id'` dobijaju bonus. Analiza naziva se vrši kroz prevođenje u mala slova i direktno poređenje niski.

Drugi faktor evaluira tip podataka kolone i favorizuje tipove koji su uobičajeni za primarne ključeve. Kolone sa tipovima `INTEGER`, `BIGINT` ili `UUID` dobijaju bonus.

Treći faktor primenjuje kaznu za tekstualne kolone koje imaju veliku prosečnu dužinu. Ako je kolona tipa `TEXT` i njena prosečna dužina prelazi konfigurisani prag, ta kolona dobija kaznu. Ova logika se zasniva na pretpostavci da dugi tekstualni podaci verovatno predstavljaju opisne podatke a ne identifikatore.

Izbor najboljeg kandidata

Nakon što se ocene izračunaju za sve kandidate, algoritam sortira kolone prema oceni u opadajućem redosledu i bira kolonu sa najvećom ocenom. Funkcija vraća objekat `PrimaryKeySpec` sa nazivom kolone i tipom ključa označenim kao „natural”.

Ako nijedna kolona ne prođe početno filtriranje, funkcija vraća `None` što signalizira da prirodni primarni ključ nije pronađen.

Prepoznavanje kompozitnih primarnih ključeva

Kada analiza ključeva koji imaju jednu kolonu ne uspe, sistem pokušava da pronađe kombinaciju dve kolone koje zajedno mogu služiti kao kompozitni primarni ključ. Ovaj pristup je implementiran u funkciji `detect_composite_primary_key`.

Početna provera mogućnosti kompozitnog ključa

Algoritam prvo proverava da li tabela ima dovoljno kolona za formiranje kompozitnog ključa. Minimalan broj kolona potreban za kompozitni ključ je definisan u konfiguraciji kao `pk_composite_size` sa vrednošću 2.

Sledeća provera filtrira kolone koje ne dozvoljavaju null vrednosti, jer nijedna komponenta kompozitnog primarnog ključa ne sme imati null vrednosti. Ako broj kolona koje ne dozvoljavaju null vrednosti nije manji od potrebnog broja za kompozitni ključ, algoritam prekida izvršavanje.

Generisanje i testiranje kombinacija

Sistem koristi funkciju `combinations` iz modula `itertools` za generisanje svih mogućih kombinacija kolona zadate veličine. Za svaku kombinaciju se računa kompozitna ocena kao zbir ocena pojedinačnih kolona.

Ključni deo algoritma je testiranje jedinstvenosti kombinacije kroz funkciju `_test_composite_uniqueness`. Ova funkcija prima nazive kolona, redove podataka i zaglavlja kao parametre i računa odnos jedinstvenih kombinacija prema ukupnom broju kombinacija.

Testiranje jedinstvenosti kombinacije

Funkcija `_test_composite_uniqueness` prvo preslikava nazive kolona na njihove indekse u zaglavlju tabele kroz metodu `index` liste. Za svaki red podataka kreira

se n-torka vrednosti iz specificiranih kombinacije kolona.

Sve n-torke se čuvaju u listi, a zatim se koristi `set` struktura podataka za računanje broja jedinstvenih kombinacija. Odnos jedinstvenih kombinacija prema ukupnom broju kombinacija predstavlja meru jedinstvenosti koja mora biti najmanje jednaka pragu jedinstvenosti.

Izbor najbolje kombinacije

Algoritam zadržava kombinaciju sa najvećom ocenom koja zadovoljava uslov jedinstvenosti. Konačna kombinacija se vraća kao objekat `PrimaryKeySpec` sa tipom ključa označenim kao „composite”.

Ako nijedna kombinacija ne zadovoljava uslove jedinstvenosti, funkcija vraća `None`.

Generisanje veštačkog primarnog ključa

U slučaju da ni prirodni ni kompozitni primarni ključ nisu pronađeni, sistem automatski kreira veštački primarni ključ implementiran u funkciji `generate_surrogate_primary_key`.

Kreiranje naziva za veštački ključ

Funkcija prvo konstruiše predlog naziva kolone kombinovanjem naziva tabele sa sufiksom „_id”. Da bi izbegla konflikte sa postojećim nazivima kolona, algoritam proverava da li predloženi naziv već postoji u tabeli kroz poređenje sa skupom postojećih naziva prevedenih u mala slova.

Ako dođe do konflikta naziva, sistem dodaje numerički sufiks „_1”, „_2”, itd. sve dok ne pronađe jedinstveni naziv. Ovaj pristup garantuje da veštački ključ neće imati isti naziv kao postojeća kolona.

Definisanje karakteristika veštačkog ključa

Veštački primarni ključ se definiše kao kolona tipa `INTEGER` koja ne dozvoljava null vrednosti i ima svojstvo automatskog uvećavanja (`is_auto_increment = True`). Statistike se postavljaju tako da odražavaju savršenu jedinstvenost - broj jedinstvenih vrednosti je jednak broju redova u tabeli, a odnos jedinstvenosti je 1.0.

Funkcija vraća torku objekata: `PrimaryKeySpec` sa tipom ključa „surrogate” i `ColumnSpec` koji definiše novu kolonu koja će biti dodata u tabelu.

Integracija sa glavnim analizatorom tabela

Analizator primarnih ključeva je integrisan u širi sistem analize tabela kroz klasu `PrimaryKeyAnalyzer`. Glavna metoda `analyze_primary_key` koordiniše izvršavanje tri algoritma u određenom redosledu i vraća rezultat analize zajedno sa eventualnom novom kolonom u slučaju veštačkog ključa.

Sistem koristi mehanizam logovanja za praćenje analize, pri čemu se beleže informacije o pronađenim kandidatima, njihovim ocenama i konačnom izboru primarnog ključa za svaku tabelu.

2.5 Strani ključevi

Uvod u strane ključeve

Strani ključ predstavlja fundamentalni mehanizam za uspostavljanje i održavanje referencijalnog integriteta u relacionim bazama podataka. U kontekstu automatskog generisanja strukture baze podataka iz datoteka CSV, prepoznavanje stranih ključeva omogućava sistemu da identifikuje veze između tabela i automatski kreira odgovarajuća ograničenja koja osiguravaju konzistentnost podataka kroz celu bazu. [6]

Tok implementacije analizatora stranih ključeva

Implementacija sistema za automatsko prepoznavanje stranih ključeva sledi tok koji kombinuje analizu sadržaja podataka sa heurističkim pravilima za prepoznavanje obrazaca imenovanja. Glavni tok se sastoji od četiri ključne faze: kreiranje mape referentnih ključeva, prepoznavanje stranih ključeva koji imaju jednu kolonu, prepoznavanje kompozitnih stranih ključeva i rešavanje konflikata između potencijalnih veza.

Glavni analizator stranih ključeva implementiran je u klasi `ForeignKeyAnalyzer` koja koristi klasu `ConfigManager` za učitavanje parametara analize. Analiza se pokreće pozivom metode `analyze_foreign_keys` koja prima mape specifikacija tabela i podataka kao ulazne parametre i vraća proširene specifikacije sa identifikovanim stranim ključevima.

Kreiranje mape referentnih ključeva

Pre početka analize stranih ključeva, sistem kreira centralnu mapu svih potencijalnih referentnih ključeva kroz funkciju `build_reference_keys_map`. Ova mapa služi kao osnova za sve dalje analize i omogućava efikasno testiranje preklapanja vrednosti.

Struktura mape referentnih ključeva

Za svaku tabelu u sistemu, mapa sadrži četiri ključna elementa. Prvi element `single_keys` predstavlja preslikavanje naziva kolona na skupove jedinstvenih vrednosti za kolone koje mogu služiti kao referentni ključevi. Drugi element `composite_keys` sadrži preslikavanje parova naziva kolona na skupove kompozitnih vrednosti za slučajeve kada više kolona zajedno formira referencu. Treći element `header` čuva listu naziva svih kolona u tabeli što omogućava brzo preslikavanje između naziva kolona i njihovih pozicija u podacima. Četvrti element `primary_key_columns` sadrži skup naziva kolona koje učestvuju u primarnom ključu tabele, što je važno za dodavanje bonusa pri ocenjivanju potencijalnih veza.

Algoritam popunjavanja mape

Algoritam prvo identifikuje primarne ključeve svake tabele i dodaje ih u mapu kao prioritetne referentne kandidate. Za primarne ključeve koji se sastoje od jedne kolone, sistem izvlači sve jedinstvene vrednosti kroz funkciju `get_single_column_values_from_data` i stavlja ih u mapu pod `single_keys` ključem. Za kompozitne primarne ključeve, koristi se funkcija `get_composite_values_from_data` koja kreira parove kombinovanih vrednosti koje se stavljaju u mapu pod `composite_keys` ključem.

Dodatno, algoritam analizira sve ostale kolone u tabeli i uključuje u mapu pod `single_keys` ključem one čiji jedinstveni odnos vrednosti zadovoljava prag jedinstvenosti definisan u konfiguraciji. Ova logika omogućava prepoznavanje alternativnih ključeva koji mogu služiti kao ispravne reference čak i kada nisu eksplicitno označeni kao primarni ključevi.

Prepoznavanje stranih ključeva

Prvi korak u prepoznavanju stranih ključeva implementiran je u funkciji `detect_single_column_foreign_keys` koja analizira svaku kolonu u tabeli kao potencijalni

strani ključ.

Algoritam analize kolona

Za svaku kolonu u tabeli, algoritam prvo izvlači sve jedinstvene vrednosti iz podataka. Zatim poredi ove vrednosti sa svakom potencijalnom referentnom kolonom u drugim tabelama kroz računanje ocene preklapanja i primenu heurističkih bonusa.

Funkcija `calculate_match_score` implementira logiku ocenjivanja koja kombinuje kvantitativnu analizu preklapanja vrednosti sa kvalitativnom analizom obrazaca imenovanja. Ova funkcija vraća kompozitnu ocenu koja predstavlja verovatnoću da analizirana kolona predstavlja strani ključ koji referencira određenu kolonu u drugoj tabeli.

Provera odnosa stranih ključeva

Osnovna provera se vrši kroz funkciju `_is_valid_fk_relationship` koja testira da li je preklapanje vrednosti dovoljno za uspostavljanje valjane veze. Funkcija računa odnos preklapajućih vrednosti prema ukupnom broju jedinstvenih vrednosti u koloni koja se testira.

Ako ovaj odnos prelazi konfigurisani prag preklapanja `FK_OVERLAP_THRESHOLD`, algoritam dodaje bonus za preklapanje i dodatno ocenjuje odnos veličina skupova vrednosti. Kolone čije referentne tabele imaju značajno više jedinstvenih vrednosti dobijaju bonus jer to ukazuje na tipičnu vezu jedan-prema-više koja je karakteristična za strane ključeve.

Heuristike imenovanja kolona

Funkcija `_get_naming_score` implementira sistem za prepoznavanje obrazaca imenovanja koji sugerišu veze stranih ključeva. Sistem razlikuje nekoliko tipova obrazaca sa različitim bonusima.

Najveći bonus `FK_EXACT_MATCH_BONUS` dobijaju kolone koje imaju identične nazive sa referentnim kolonama, što često ukazuje na direktnu vezu. Manji bonus `FK_TABLE_PREFIX_BONUS` se dodeljuje kolonama čiji nazivi slede konvenciju da naziv strane tabele služi kao prefiks naziva kolone, kao što su `user_id` koji referiše kolonu `id` u tabeli `user`.

Dodatni bonusi se dodeljuju za kolone čiji nazivi sadrže naziv referentne tabele (`FK_TABLE_REFERENCE_BONUS`) ili pojedinačne reči iz naziva tabele (`FK_WORD_MATCH-`

`_BONUS`). Ova hijerarhija bonusa omogućava sistemu da prepozna različite konvencije imenovanja koje se koriste u praksi.

Bonus za referenciranje primarnih ključeva

Sistem dodatno favorizuje veze koje referišu primarne ključeve drugih tabela kroz funkciju `_get_primary_key_bonus`. Kolone koje referišu primarne ključeve dobijaju dodatni bonus `FK_PRIMARY_KEY_TARGET_BONUS` jer su takve veze najčešće i najvažnije u relacionim bazama podataka.

Prepoznavanje kompozitnih stranih ključeva

Druga faza analize implementirana je u funkciji `detect_composite_foreign_keys` koja se fokusira na prepoznavanje složenih veza gde više kolona zajedno formira strani ključ koji referiše kompozitni primarni ključ u drugoj tabeli.

Identifikacija kompozitnih obrazaca

Algoritam počinje identifikacijom svih kompozitnih primarnih ključeva u referentnim tabelama kroz funkciju `_get_composite_pk_patterns`. Ova funkcija prolazi kroz mapu referentnih ključeva i izvlači sve kombinacije kolona koje formiraju kompozitne ključeve.

Za svaki identifikovani kompozitni obrazac, funkcija `_find_matching_columns` pokušava da pronađe odgovarajuće kolone u analiziranoj tabeli koje imaju identične nazive sa komponentama kompozitnog ključa. Ovaj pristup se oslanja na konvenciju da strani ključevi imaju iste nazive kao referentni ključevi.

Evaluacija kompozitnih preklapanja

Kada se pronađe potencijalno poklapanje naziva kolona, funkcija `_evaluate_composite_match` testira preklapanje kombinovanih vrednosti. Za razliku od analize ključeva koji se sastoje od jedne kolone, ovde se koriste parovi iz više kolona simultano.

Sistem kreira skupove parova iz kombinovanih vrednosti kolona i poredi ih sa odgovarajućim skupovima iz referentnih tabela. Odnos preklapajućih parova mora zadovoljiti isti prag kao za ključeve koji se sastoje od jedne kolone da bi veza bila smatrana ispravnom.

Rešavanje konflikata između potencijalnih veza

Poslednja faza analize implementira mehanizam za rešavanje situacija gde više potencijalnih veza konkuriše za istu relaciju između tabela kroz funkciju `_claim_relationship`.

Algoritam upravljanja vezama

Sistem koristi mapu `claimed_relationships` gde svaki par tabela može imati maksimalno jednu aktivnu vezu. Ključ mape predstavlja sortiran par naziva tabela što osigurava da se veza (A, B) tretira identično sa vezom (B, A).

Kada sistem identifikuje novu potencijalnu vezu, prvo proverava da li već postoji registrovana veza između istih tabela. Ako ne postoji, nova veza se registruje. Ako postoji, sistem poredi ocene ove dve veze i zadržava onu sa većom ocenom pouzdanosti.

Finalizacija stranih ključeva

Na kraju analize, svi pobednički strani ključevi se dodaju u specifikacije odgovarajućih tabela. Ova finalizacija se vrši kroz iteraciju preko mape `claimed_relationships` gde se svaki pobednički strani ključ dodaje u listu `foreign_keys` odgovarajuće table.

Rukovanje specijalnim slučajevima

Sistem implementira posebnu logiku za rukovanje generičkim nazivima kolona kroz funkciju `_is_generic_column_name` koja prepoznaje automatski generisane nazive kolona kao što su `column_1`, `column_2`, itd.

Za ovakve kolone primenjuju se ublaženi kriterijumi jer njihovi nazivi ne nose semantičku informaciju o potencijalnim vezama. Sistem se tada oslanja isključivo na preklapanje vrednosti i bonuse za referenciranje primarnih ključeva.

Integracija sa glavnim analizatorom tabela

Analizator stranih ključeva je integrisan u širi sistem analize tabela kao poslednji korak nakon određivanja primarnih ključeva. Prepoznavanje stranih ključeva zavisi od prethodno identifikovanih primarnih ključeva koji služe kao referentne tačke.

Sistem koristi mehanizam logavanja za detaljno praćenje analize, uključujući identifikaciju potencijalnih kandidata, računanje ocena pouzdanosti i konačne odluke o uspostavljanju veza između tabela.

2.6 Normalne forme

Uvod u normalne forme

Normalne forme predstavljaju fundamentalne principe dizajna relacionih baza podataka koji osiguravaju smanjenje redundantnosti i eliminisanje anomalija pri unosu, ažuriranju i brisanju podataka. U kontekstu automatskog generisanja sheme baze podataka iz datoteka CSV, analiza normalnih formi omogućava sistemu da identifikuje potencijalne probleme u strukturi podataka i predloži poboljšanja kroz dekompoziciju tabela. [7] [8]

Tok implementacije analizatora normalnih formi

Implementacija sistema za analizu normalnih formi sledi hijerarhijski pristup koji poštuje prirodni redosled provere normalnih formi. Sistem prvo analizira prvu normalnu formu (1NF), zatim drugu normalnu formu (2NF) i konačno treću normalnu formu (3NF). Ovaj redosled je kritičan jer svaka viša normalna forma zahteva da tabela već zadovoljava sve niže forme.

Glavni analizator normalnih formi implementiran je u klasi `NormalizationAnalyzer` koja koristi klasu `ConfigManager` za učitavanje parametara analize. Analiza se pokreće pozivom metode `analyze_normalization` koja prima naziv tabele, zaglavlja kolona, podatke i specifikaciju tabele kao ulazne parametre.

Obrazac Šablonski metod za normalne forme

Sistem koristi obrazac Šablonski metod za implementaciju različitih normalnih formi kroz apstraktnu osnovnu klasu `NormalForm`. Ovaj pristup omogućava konzistentan interfejs za sve analizatore normalnih formi i olakšava dodavanje novih normalnih formi u budućnosti.

Klasa `NormalForm` definiše apstraktnu metodu `check` koja mora biti implementirana u svim nasleđenim klasama. Ova metoda prima standardni skup parametara:

naziv tabele, zaglavlja kolona, redove podataka i specifikaciju tabele, i vraća listu objekata `NormalizationSuggestion`.

Hijerarhijska provera normalnih formi

Analizator implementira logiku prekidanja gde se analiza zaustavlja čim se pronađe narušavanje niže normalne forme. Ako prva normalna forma nije zadovoljena, sistem ne proverava drugu i treću normalnu formu jer one zavise od ispunjenosti 1NF uslova.

Slično, ako su pronađena kršenja druge normalne forme, sistem preskače proveru treće normalne forme jer 3NF zahteva da tabela već bude u 2NF. Ova logika je implementirana kroz eksplicitne provere u glavnoj metodi analize.

Prva normalna forma (1NF)

Analiza prve normalne forme implementirana je u klasi `FirstNormalForm` koja nasleđuje apstraktnu klasu `NormalForm`. Prva normalna forma zahteva da svaka ćelija u tabeli sadrži samo jednu atomsku vrednost.

Algoritam prepoznavanja multivrednosnih atributa

Algoritam implementira sistematično skeniranje svih kolona u tabeli kroz dvostruku iteraciju. Spoljnja iteracija prolazi kroz zaglavlja kolona koristeći `enumerate` funkciju koja obezbeđuje i indeks kolone i naziv. Za svaku kolonu, algoritam inicijalizuje dva brojača: `multi_value_count` za praćenje ćelija sa multivrednosnim sadržajem i `total_count` za ukupan broj nepraznih ćelija.

Unutrašnja iteracija prolazi kroz sve redove podataka i za svaki red testira da li indeks kolone postoji u redu i da li ćelija sadrži podatke. Algoritam primenjuje `str()` konverziju i `strip()` normalizaciju na sadržaj svake ćelije pre analize.

Sistem definiše niz od pet ključnih indikatora multivrednosnog sadržaja: zarez (,) koji ukazuje na liste vrednosti, tačka-zarez (;) koji se koristi za složenije liste, vertikalna crtica (|) koja je česta u izvozima podataka, novi red (\n) koji ukazuje na višelinijski sadržaj i tabulator (\t) koji se javlja u ugnežđenim strukturama.

Za svaku ćeliju sa sadržajem, algoritam iterira kroz sve indikatore koristeći `in` operator za testiranje prisustva separatora u niski. Čim se pronađe bilo koji separator, algoritam inkrementira `multi_value_count` i prekida unutrašnju petlju kroz `break` naredbu kako bi se izbeglo višestruko brojanje iste ćelije.

Nakon kompletnog skeniranja kolone, algoritam računa odnos multivrednosnih ćelija prema ukupnom broju nepraznih ćelija. Ako ovaj odnos dostiže ili prelazi prag od 0.1 (10%), kolona se označava kao kritična za normalizaciju.

Generisanje predloga za 1NF

Kada algoritam identifikuje narušavanje Prve normalne forme, generiše se detaljni predlog kroz kreiranje objekta `NormalizationSuggestion`. Konstruktor objekta prima četiri ključna parametra: `table_name` koji identifikuje tabelu sa problemom, `suggestion_type` postavljen na „1NF” za kategorizaciju, `description` koji sadrži detaljnu dijagnozu i predlog rešenja, i `confidence` koji kvantifikuje sigurnost preporuke.

Opis predloga uključuje naziv problematične kolone, tačan procenat zahvaćenih redova formatiran sa jednim decimalnim mestom i konkretne preporuke za rešavanje narušavanja normalne forme.

Sistem predlaže dva osnovna pristupa za rešavanje 1NF kršenja. Prvi pristup podrazumeva podelu problematične kolone na više zasebnih kolona kada je broj vrednosti po ćeliji relativno mali i predvidiv. Drugi pristup predlaže kreiranje posebne tabele sa nazivom konstruisanim kombinovanjem originalnog naziva kolone i sufiksa „_values”, što je pogodno za složenije slučajeve sa promenljivim brojem vrednosti po entitetu.

Nivo pouzdanosti predloga `confidence` se postavlja direktno na izračunat odnos multivrednosnih ćelija (`multi_value_ratio`), čime se obezbeđuje da predlozi sa višim procentom kršenja imaju veću težinu pri konačnim odlukama o normalizaciji.

Druga normalna forma (2NF)

Analiza druge normalne forme implementirana je u klasi `SecondNormalForm` koja identifikuje parcijalne funkcionalne zavisnosti u tabelama sa kompozitnim primarnim ključevima.

Provera narušavanja 2NF

Funkcija `check` implementira kompletan algoritam za otkrivanje narušavanja druge normalne forme kroz sledeći tok izvršavanja:

Prva faza proverava osnovne preduslove za analizu. Ako tabela nema kompozitni primarni ključ (više od jedne kolone), analiza se preskače jer parcijalne zavisnosti

mogu postojati samo kod kompozitnih ključeva. Takođe se proverava da li postoje ispravni podaci za analizu.

Druga faza preslikava kolone primarnog ključa iz naziva u pozicije. Za svaku kolonu kompozitnog primarnog ključa, algoritam traži njenu poziciju u zaglavlju tabele. Ovaj korak je potreban jer kasnija analiza podataka radi sa brojevima kolona umesto njihovih naziva. Ako neka kolona primarnog ključa nije pronađena u podacima, preskače se.

Treća faza traži parcijalne zavisnosti pozivajući funkciju `find_partial_dependencies`. Ova funkcija analizira svaku ne-ključnu kolonu i testira da li zavisi od jednog dela kompozitnog ključa umesto od celog ključa.

Četvrta faza generiše predloge za normalizaciju. Za svaku pronađenu parcijalnu zavisnost, algoritam:

- Predlaže izdvajanje problematične kolone i kolone primarnog ključa od kojeg ona zavisi u zasebnu tabelu
- Konstruiše naziv nove tabele na osnovu naziva zavisne kolone i naziva kolone primarnog ključa od kojeg zavisi
- Kreira detaljni opis problema sa jačinom zavisnosti
- Postavlja nivo pouzdanosti predloga na osnovu izračunate jačine zavisnosti

Algoritam vraća listu predloga za normalizaciju, gde svaki predlog sadrži konkretnu preporuku za dekompoziciju tabele radi eliminisanja parcijalnih zavisnosti.

Identifikacija parcijalnih zavisnosti

Algoritam testira svaku ne-ključnu kolonu u odnosu na pojedinačne kolone kompozitnog primarnog ključa kroz funkciju `find_partial_dependencies`. Za svaku kombinaciju ne-ključne kolone i dela primarnog ključa, sistem računa stepen funkcionalne zavisnosti kroz analizu grupa vrednosti.

Funkcija `_build_key_groups` kreira mape gde ključ predstavlja konkretnu vrednost iz dela primarnog ključa, a vrednost predstavlja listu svih odgovarajućih vrednosti zavisne kolone. Parcijalna zavisnost postoji ako svaka vrednost iz dela primarnog ključa uvek preslikava na istu vrednost zavisne kolone.

Ocenjivanje jačine zavisnosti

Sistem računa dve ocene: jačinu parcijalne zavisnosti (na osnovu dela ključa) i jačinu pune zavisnosti (na osnovu celog ključa) kroz funkciju `_calculate_determination_strength`. Jačina se računa kao odnos jednoznačnih preslikavanja prema ukupnom broju preslikavanja.

Funkcija `_evaluate_dependency_strength` poredi ove ocene i određuje da li postoji značajna parcijalna zavisnost koja opravdava dekompoziciju tabele. Parcijalna zavisnost se smatra značajnom ako je njena ocena veća od praga `NF2_PARTIAL_DEPENDENCY_THRESHOLD`.

Predlozi za dekompoziciju tabela

Za svaku identifikovanu parcijalnu zavisnost, sistem generiše predlog za izdvajanje problematične kolone u zasebnu tabelu. Naziv nove tabele se konstruiše na osnovu naziva zavisne kolone i naziva kolone primarnog ključa od kojeg zavisi, pri čemu se uklanjaju uobičajeni sufiksi kao što su `_id` i `_name`.

Treća normalna forma (3NF)

Analiza treće normalne forme implementirana je u klasi `ThirdNormalForm` koja identifikuje tranzitivne funkcionalne zavisnosti između ne-ključnih kolona.

Prepoznavanje tranzitivnih zavisnosti

Tranzitivna zavisnost postoji kada ne-ključna kolona A određuje ne-ključnu kolonu B, što kreira posrednu zavisnost između primarnog ključa i kolone B kroz kolonu A. Algoritam testira sve parove ne-ključnih kolona tražeći funkcionalne zavisnosti.

Funkcija `find_transitive_dependencies` iterira kroz sve ne-ključne kolone kao potencijalne određujuće kolone i testira njihove zavisnosti sa ostalim ne-ključnim kolonama. Za svaki par, algoritam kreira mapu zavisnosti i proverava doslednost preslikavanja.

Provera zavisnosti primarnog ključa

Pre identifikovanja tranzitivne zavisnosti, sistem mora potvrditi da određujuća kolona funkcionalno zavisi od primarnog ključa kroz funkciju `_check_pk_dependency`.

Ova provera osigurava da identifikovana zavisnost stvarno predstavlja tranzitivnu vezu kroz primarni ključ.

Funkcija testira da li svaka kombinacija vrednosti primarnog ključa jedinstveno određuje vrednost potencijalne određujuće kolone. Ako ova veza ne postoji, tranzitivna zavisnost ne može biti ispravna.

Računanje pouzdanosti zavisnosti

Sistem implementira sistem ocenjivanja kroz funkciju `_calculate_dependency_confidence` koji kombinuje nekoliko faktora: konzistentnost zavisnosti, jedinstvenost određujuće kolone i osnovni nivo pouzdanosti.

Konzistentnost se računa kroz funkciju `_calculate_consistency_score` koja testira da li određujuća kolona zaista funkcionalno određuje sve identifikovane zavisne kolone. Svaka nekonzistentnost smanjuje ocenu za kaznu definisanu u konfiguraciji.

Bonus za jedinstvenost se računa kroz funkciju `_calculate_uniqueness_bonus` na osnovu odnosa jedinstvenih vrednosti određujuće kolone prema ukupnom broju redova. Veća jedinstvenost ukazuje na jaču funkcionalnu zavisnost.

Integracija sa glavnim sistemom analize

Analizator normalnih formi je integrisan u širi sistem analize tabela kao poslednji korak nakon određivanja primarnih i stranih ključeva. Analiza normalnih formi zavisi od prethodno identifikovanih primarnih ključeva za ispravno funkcionisanje.

Sistem generiše strukturisane predloge normalizacije kroz objekat `Normalization-Suggestion` koji sadrži tip kršenja, opis problema, predlog rešenja i nivo pouzdanosti. Ovi predlozi se mogu koristiti za automatsko generisanje dekomponovanih tabela ili kao smernice za manuelnu optimizaciju strukture baze podataka.

Glava 3

Pravljenje sheme baze podataka

Komponenta `ddl_generator` predstavlja konačni modul u automatskom pravljenju sheme relacione baze podataka na osnovu tabelarnih podataka. Ova komponenta preuzima analizirane specifikacije tabela i generiše skripte `CREATE TABLE` koje mogu biti direktno izvršene na ciljanim bazama podataka.

Softver implementira klasu `DDLGenerator` koja podržava više različitih dijalekata baza podataka kroz konfigurisano preslikavanje tipova i sintaksne varijacije. Generator koristi obrazac Registar za upravljanje dijalektima, što omogućava elegantno rešavanje problema kompatibilnosti između različitih sistema baza podataka. Trenutno je implementirana podrška za četiri dijalekta: PostgreSQL [9], MySQL [10], SQL Server [11] i SQLite [12].

Obrazac Registar za dijalekte baza podataka

Softver koristi obrazac Registar za podršku različitih dijalekata SQL-a, omogućavajući lako dodavanje novih baza podataka kroz konfiguraciju bez strukturnih izmena koda. Ovaj pristup rešava problem heterogenosti između različitih sistema baza podataka koji, uprkos zajedničkom SQL standardu, imaju značajne razlike u sintaksi, tipovima podataka i konvencijama.

Registar dijalekata je implementiran kroz centralnu strukturu podataka `DIALECT_CONFIGS` koja preslikava svaki podržan dijalekt na odgovarajući konfiguracioni objekat. Svaki konfiguracioni objekat enkapsulira sve specifičnosti ciljane baze podataka kroz sledeće komponente:

Preslikavanje tipova podataka: Svaki dijalekt definiše kako se interni tipovi podataka (`INTEGER`, `VARCHAR`, `DATETIME`, itd.) transformišu u odgovarajuće native tipove ciljane baze podataka. Na primer, tip `DATETIME` se preslikava u `TIMESTAMP` za PostgreSQL, `DATETIME` za MySQL, `DATETIME2` za SQL Server

i TEXT za SQLite. Ovo omogućava generatoru da proizvede sintaksno ispravnu skriptu bez obzira na ciljanu platformu.

Konvencije citiranja identifikatora: Različite baze podataka koriste različite karaktere za citiranje naziva tabela i kolona. PostgreSQL koristi dvostruke navodnike („table_name”), MySQL može koristiti i dvostruke navodnike i gravis akcente (‘table_name’), dok SQL Server koristi uglaste zagrade ([table_name]). Registar enkapsulira ove razlike kroz konfiguracioni parametar `quote_char`.

Funkcionalnost auto-increment: Različite baze podataka implementiraju kreiranje surogat ključeva sa automatskim uvećavanjem vrednosti na potpuno različite načine. PostgreSQL koristi SERIAL tipove, MySQL dodaje AUTO_INCREMENT atribut, SQL Server koristi IDENTITY specifikaciju, dok SQLite zahteva AUTO_INCREMENT ključnu reč. Registar enkapsulira ove razlike čuvanjem odgovarajuće sintakse za svaki dijalekt.

Ograničenja i provera: Neki dijalekti imaju specifična ograničenja vezana za nazive objekata, dužinu identifikatora ili podršku za određene tipove podataka. Registar može enkapsulirati ove informacije kroz dodatne konfiguracione parametre.

Dodavanje novog dijalekta se svodi na kreiranje novog konfiguracionog objekta i registrovanje u centralnoj mapi, bez potrebe za menjanjem logike generatora. Ovo čini sistem lako proširivim i održivim, omogućavajući podršku novih baza podataka kroz jednostavne konfiguracione izmene.

3.1 Algoritam generisanja sheme baze podataka

Klasa `DDLGenerator` implementira sveobuhvatan algoritam za transformaciju analiziranih specifikacija tabela u skripte SQL/DDL. Ovaj korak predstavlja završni deo analize datoteka CSV, transformišući sve prikupljene informacije o strukturi podataka u izvršive naredbe baze podataka. Centralna metoda `generate_schema_ddl` koordiniše tok kroz sledeće ključne faze:

Inicijalizacija i konfiguracija dijalekta: Generator se inicijalizuje specifičnim dijalektom baze podataka, što aktivira slojevitú konfiguraciju koja obuhvata prilagođavanje sintakse, tipova podataka i konvencija imenovanja. Ovaj korak uspostavlja kontekst za sve dalje transformacije podataka.

Kreiranje informativnog zaglavlja: Izlazna datoteka počinje strukturiranim komentarima koji pružaju podatke o generisanoj skripti. Ovi komentari specificiraju ciljani dijalekt baze podataka i vremensku oznaku kada je skripta generisana.

Sekvencijala obrada specifikacija tabela: Za svaku tabelu iz ulaznih specifikacija poziva se specijalizovana privatna metoda `_generate_table_ddl` koja transformiše objekat `TableSpec` u kompletnu, sintaksno ispravnu naredbu `CREATE TABLE`. Tabele se obrađuju sekvencijalno u jednoznačno određenom redosledu, što obezbeđuje konzistentnost između različitih pokretanja generatora i omogućava predvidljivost u izlaznoj skripti.

Integracija analitičkih predloga za normalizaciju: Algoritam automatski uključuje sve predloge za normalizaciju kao strukturirane komentare u datoteci, kreirajući direktnu vezu između funkcionalne sheme i analitičkih uvida. Svaki predlog sadrži detaljne informacije: tip normalne forme koja je narušena (1NF, 2NF, ili 3NF), precizno objašnjenje identifikovanog problema sa konkretnim imenima kolona i tabela, kao i numeričku ocenu pouzdanosti analize koja pomaže da se proceni vrednost predloga.

Generisanje definicije tabelle: Metoda `_generate_table_ddl` konstruiše naredbu `CREATE TABLE` kroz koordinisan pristup koji obuhvata precizno definisanje svih kolona, dodavanje primarnih ključeva kao formalna ograničenja na nivou tabelle i kreiranje referenci stranih ključeva sa potpunim specifikacijama ciljanih tabela i kolona. Svaka kolona se individualno transformiše pozivom specijalizovane metode `_generate_column_ddl` koja koristi formatiranje tipova podataka specifično za ciljani dijalekt, osiguravajući da se svaki interni tip podataka preslikava u optimalan tip ciljane platforme.

Specifikacije kolona: Za svaku kolonu se generiše definicija koja uključuje ispravno citirani naziv kolone (prema konvencijama ciljane baze podataka), optimalno preslikava tip podataka sa izračunatom specifikacijom veličine baziranoj na stvarnim karakteristikama podataka, dijalekt-specifičnu sintaksu auto-increment funkcionalnosti (ako je potrebna i podržana), i ispravno ograničenje `NOT NULL` za kolone koje ne dozvoljavaju nedostajuće vrednosti.

Kreiranje ograničenja: Primarni ključevi se definišu kao formalna ograničenja na nivou tabelle kroz standardizovanu klauzulu `PRIMARY KEY` koja eksplicitno navodi sve kolone koje čine složeni ili jednostavan ključ. Strani ključevi se implementiraju kroz klauzulu `FOREIGN KEY` koja specificira kako kolone u trenutnoj tabeli, tako i kompletnu referentnu tabelu sa odgovarajućim referentnim kolonama, omogućavajući bazi podataka da automatski osigurava referencijalni integritet. Ova sintaksa je standardizovana kroz različite dijalekte baza podataka.

Citiranje identifikatora: Metoda `_quote_identifier` osigurava da se svi na-

zivi tabela i kolona ispravno citiraju prema konvencijama ciljane baze podataka.

Rezultujuća skripta može se direktno izvršiti na ciljanoj bazi podataka, kreirajući kompletnu shemu koja odražava strukturu, tipove podataka, ograničenja i relacije originalnih datoteka CSV.

3.2 Primer izlaza softvera

Softver je testiran na skupu realnih i sintetičkih skupova podataka koji pokrivaju različite složenosti struktura podataka. Svi test primeri, ulazne datoteke CSV i generisane SQL/DDL sheme dostupni su u `testing/` direktorijumu GitHub repozitorijuma projekta. Testiranje je izvršeno na realnim skupovima podataka iz domena elektronske trgovine (Instacart Market Basket Analysis, Brazilian E-Commerce - Olist), kao i na sintetičkim primerima dizajniranim za testiranje specifičnih scenarija poput datoteka bez zaglavlja i narušenih normalnih formi.

U nastavku je prikazan primer analize Instacart skupa podataka, koji sadrži realne podatke o online kupovini namirnica. Ulazni skup podataka se sastoji od 5 povezanih tabela:

- `aisles.csv` - katalog odeljaka prodavnice
- `departments.csv` - katalog tipova proizvoda
- `products.csv` - katalog proizvoda
- `orders.csv` - korisničke porudžbine
- `order_products.csv` - stavke korisničkih porudžbina

Listing 3.1: Primer izlaza softvera za Instacart skup podataka

```
-- Generated DDL for postgresql
-- Generated at: 2025-09-25T10:28:34.154180

CREATE TABLE "order_products" (
    "order_id" INTEGER NOT NULL,
    "product_id" INTEGER NOT NULL,
    "add_to_cart_order" INTEGER NOT NULL,
    "reordered" BOOLEAN NOT NULL,
    PRIMARY KEY ("order_id", "product_id"),
    FOREIGN KEY ("product_id") REFERENCES "products" ("product_id")
```

```

);

CREATE TABLE "products" (
    "product_id" INTEGER NOT NULL,
    "product_name" VARCHAR(255) NOT NULL,
    "aisle_id" INTEGER NOT NULL,
    "department_id" INTEGER NOT NULL,
    PRIMARY KEY ("product_id"),
    FOREIGN KEY ("aisle_id") REFERENCES "aisles" ("aisle_id"),
    FOREIGN KEY ("department_id") REFERENCES "departments" ("
        department_id")
);

-- NORMALIZATION SUGGESTIONS:
-- [3NF] products: Transitive dependency detected: aisle_id,
    department_id
--     depends on product_name, creating transitive dependency
    through primary
--     key. Consider extracting to a separate 'product_name_details'
--     columns_and_types with columns: product_name, aisle_id,
    department_id.
--     Confidence: 1.0

-- [3NF] products: Transitive dependency detected: department_id
    depends on
--     aisle_id, creating transitive dependency through primary key.
    Consider
--     extracting to a separate 'aisle_id_details' columns_and_types
    with
--     columns: aisle_id, department_id.
--     Confidence: 0.9

CREATE TABLE "orders" (
    "order_id" INTEGER NOT NULL,
    "user_id" INTEGER NOT NULL,
    "eval_set" VARCHAR(255) NOT NULL,
    "order_number" INTEGER NOT NULL,
    "order_dow" INTEGER NOT NULL,
    "order_hour_of_day" INTEGER NOT NULL,
    "days_since_prior_order" DECIMAL(18,6),
    PRIMARY KEY ("order_id")
);

```



```
CREATE TABLE "departments" (  
    "department_id" INTEGER NOT NULL,  
    "department" VARCHAR(255) NOT NULL,  
    PRIMARY KEY ("department_id")  
);  
  
CREATE TABLE "aisles" (  
    "aisle_id" INTEGER NOT NULL,  
    "aisle" VARCHAR(255) NOT NULL,  
    PRIMARY KEY ("aisle_id")  
);
```

Glava 4

Diskusija i zaključak

4.1 Diskusija

Datoteke CSV su široko rasprostranjeni format za čuvanje i razmenu tabelarnih podataka u različitim domenima, od poslovnih aplikacija do naučnih istraživanja. Automatsko pretvaranje ovih datoteka u strukturirane relacione baze podataka predstavlja ključni korak u upravljanju podacima. Razvoj softvera koji može pouzdano da generiše predlog projekta baze podataka iz proizvoljnih datoteka CSV zahteva kombinovanje znanja iz oblasti baza podataka, statistike i algoritamskih pristupa. Tokom razvoja ovog softvera korišćen je iterativni pristup testiranja na različitim tipovima datoteka CSV, što je omogućilo postepeno poboljšavanje preciznosti svih implementiranih algoritma.

Uticaj zaglavlja na otkrivanje stranih ključeva

Jedan od izazova u automatskom otkrivanju strukture podataka je utvrđivanje veza između tabela kada nisu dostupna zaglavlja kolona. Analiza Instacart skupa podataka sa i bez zaglavlja ilustruje kritičnu ulogu koju nazivi kolona igraju u preciznosti otkrivanja stranih ključeva.

Poređenje rezultata sa i bez zaglavlja

Kada je Instacart skup podataka analiziran sa originalnim zaglavljlama, softver je uspešno identifikovao sledeće strane ključeve:

- `order_products.product_id` → `products.product_id`

- `products.aisle_id` → `aisles.aisle_id`
- `products.department_id` → `departments.department_id`

Međutim, kada su zaglavlja uklonjena iz svih datoteka CSV i sistem je generisao generičke nazive kolona (`column_1`, `column_2`, itd.), rezultati su bili značajno drugačiji. Softver je identifikovao veći broj veza, ali su mnoge od njih bile lažno pozitivne:

Lažno pozitivni strani ključevi (nepostojeće veze):

- `aisles` → `products`
- `departments` → `aisles`
- `orders` → `products`
- `orders` → `aisles`
- `order_products` → `aisles`

Neidentifikovani strani ključevi (propuštene prave veze):

- `products.aisle_id` → `aisles.aisle_id`
- `products.department_id` → `departments.department_id`

Analiza uzroka razlika

Ovaj značajan pad u preciznosti može se objasniti kroz arhitekturu algoritma za otkrivanje stranih ključeva. Algoritam kombinuje dva ključna pristupa:

1. Heuristike zasnovane na nazivima kolona: Sistem dodeljuje bonuse kandidatima za strane ključeve na osnovu konvencija imenovanja. Na primer, kolona sa nazivom `product_id` koja referiše kolonu `id` u tabeli `products` dobija značajan bonus. Slično, kolone čiji nazivi sadrže naziv referentne tabele (`aisle_id` referiše `aisles`) dobijaju dodatne poene. Kada zaglavlja nisu dostupna i kolone nose generičke nazive kao `column_2`, sve ove heuristike postaju neupotrebljive.

2. Statistička analiza preklapanja vrednosti: Algoritam računa odnos preklapajućih vrednosti između skupova jedinstvenih vrednosti dve kolone. Ovaj pristup je nezavisan od naziva kolona, ali može proizvesti lažno pozitivne rezultate kada slučajno postoji visoko preklapanje između kolona koje nisu u stvarnosti povezane stranim ključem.

Bez heurističkih bonusa iz naziva kolona, čisto statistički pristup postaje dominantan faktor u ocenjivanju kandidata. U Instacart skupu podataka, identifikatori su celobrojne vrednosti sa relativno malim opsegom (npr. `aisle_id` ima vrednosti od 1 do 134, `department_id` od 1 do 21). Ova struktura dovodi do slučajnih preklapanja vrednosti između različitih tabela koje nemaju stvarnu referencijalnu vezu.

Na primer, sve vrednosti iz `departments.department_id` (1-21) prirodno postoje i u skupu vrednosti `aisles.aisle_id` (1-134), što dovodi do visokog odnosa preklapanja i pogrešne identifikacije strane ključa `departments` \rightarrow `aisles`, iako ova veza ne postoji u stvarnoj shemi podataka.

Potencijalna unapređenja

Ovi rezultati naglašavaju ključnu ulogu semantičkih informacija kodiranih u nazivima kolona za uspešno automatsko otkrivanje strukture podataka. Budući rad može istražiti naprednije tehnike za otkrivanje stranih ključeva u odsustvu semantičkih informacija, kao što su analiza distribucija vrednosti, kardinalnost veza, ili primena mašinskog učenja za prepoznavanje obrazaca koji karakterišu veze stranog ključa nezavisno od naziva kolona.

Rezime urađenog posla

U ovom radu je razvijen celokupni softver za automatsko pretvaranje datoteka CSV u predlog projekat (dela) baze podataka. Softver rešava problem automatskog prepoznavanja strukture podataka kombinovanjem različitih pristupa analize podataka, statističkih metoda i heurističkih tehnika.

Glavni doprinosi rada uključuju algoritme za automatsko prepoznavanje zaglavlja datoteka CSV, prepoznavanje tipova podataka, otkrivanje primarnih ključeva (prirodni, kompozitni, surogat) i stranih ključeva, kao i implementaciju algoritma za normalizaciju koji otkriva narušavanja 1NF, 2NF i 3NF.

Razvijeni softver generiše SQL/DDL datoteku za ulazne datoteke CSV sa podrškom za više SQL dijalekata (PostgreSQL, MySQL, SQL Server, SQLite). Modularna arhitektura omogućava lako proširivanje i održavanje softvera.

Moguća dalja unapređenja softvera

Buduća unapređenja softvera mogu ići u nekoliko pravaca:

- **Otkrivanje zaglavlja** mogla bi biti poboljšana kroz implementaciju rečnika naziva kolona koji bi povećao verovatnoću prepoznavanja naziva kolona koje se ponavljaju kroz više tabela, kao i automatsko imenovanje kolona na osnovu sadržaja
- **Veličina kompozitnih ključeva** može biti promenjena da uzima u obzir i više od dve kolone
- **Provera normalnih formi** Trenutna implementacija proverava normalne forme na kraju analize i generiše predloge kao komentare u izlaznoj datoteci, bez povratnog uticaja na prethodno donete odluke o strukturi. Poboljšanje bi moglo uključiti raniju proveru normalnih formi kako bi se rezultati koristili za donošenje boljih odluka. Na primer, narušena normalna forma može da znači da je pogrešno odabran primarni ključ.
- **Primena mašinskog učenja** mogla bi poboljšati preciznost otkrivanja ključeva i tipova podataka kroz zamenu trenutnih heurističkih pristupa naprednim algoritmima klasifikacije
- **Implementacija obrade u tokovima** omogućila bi rad sa velikim datotekama koje se ne mogu učitati u memoriju odjednom
- **Automatska optimizacija sheme baze podataka** za bolje performanse kroz kreiranje odgovarajućih indeksa i strategija podele podataka predstavlja prirodni pravac za dalje razvijanje softvera
- **Grafički korisnički interfejs** olakšao bi korišćenje softvera krajnjim korisnicima koji nisu tehnički stručnjaci
- **Proširivanje podrške na dodatne SQL dijalekte** povećalo bi praktičnu primenu softvera

4.2 Zaključak

Automatska konverzija datoteka CSV u relacionu bazu podataka predstavlja složen zadatak koji zahteva kombinovanje različitih pristupa analize podataka. Razvijeni softver uspešno rešava ovaj problem kroz modularnu arhitekturu koja omogućava precizno otkrivanje strukture podataka i generisanje ispravnih SQL/DDL skripti.

Implementirani algoritmi za otkrivanje zaglavlja, tipova podataka, primarnih i stranih ključeva, kao i analizu normalizacije, omogućavaju automatsko kreiranje funkcionalne sheme baze podataka iz proizvoljnih datoteka CSV formata. Podrška za više SQL dijalekata čini softver prilagodljivim različitim sistemima baza podataka.

Bibliografija

- [1] Python Software Foundation. Python, 2025. on-line at: <https://www.python.org/>.
- [2] Python Software Foundation. csv biblioteka, 2025. on-line at: <https://docs.python.org/3/library/csv.html>.
- [3] Python Software Foundation. re biblioteka, 2025. on-line at: <https://docs.python.org/3/library/re.html>.
- [4] Python Software Foundation. statistics biblioteka, 2025. on-line at: <https://docs.python.org/3/library/statistics.html>.
- [5] IBM. Primary Key Constraint, 2025. on-line at: <https://www.ibm.com/think/topics/primary-key>.
- [6] IBM. Foreign Key Constraint, 2025. on-line at: <https://www.ibm.com/docs/en/db2/12.1.0?topic=constraints-foreign-key-referential>.
- [7] IBM. Normal Forms, 2025. on-line at: <https://www.ibm.com/docs/en/tpfdf/1.1.3?topic=database-normalization>.
- [8] Leah Nguyen. Normal Forms Examples, 2025. on-line at: <https://medium.com/@ndleah/a-brief-guide-to-database-normalization-5ac59f093161>.
- [9] The PostgreSQL Global Development Group. PostgreSQL, 2025. on-line at: <https://www.postgresql.org/>.
- [10] Oracle. MySQL, 2025. on-line at: <https://www.mysql.com/>.
- [11] Microsoft. SQL Server, 2025. on-line at: <https://learn.microsoft.com/en-us/sql/sql-server/?view=sql-server-ver17>.
- [12] D. Richard Hipp. SQLite, 2025. on-line at: <https://www.sqlite.org/>.